

rium eo subsidio niti, simul imparem oneri Remp. nisi vicesimo militiæ anno veterani dimitterentur. ita proximæ seditionis male consultæ, quibus sexdecim stipendiorum finem expresserant, ^a abolita in posterum. Actum deinde in senatu ab Arruntio & Ateio, ^b an ob moderandas Tyberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit. Auditæque municipiorum & coloniarum legationes, orantibus Florētis, ne Clanis solito alueo demotus in amnem Arnum transferretur, idque ipsis perniciē adserret. Congruentia his Interamnes disseruere, pessum ituros foecundissimos Italiae campos, si amnis Nar [id enim parabatur] in riuos diuiditus superstagnauisset. Nec Reatini filebant, Velinum lacum, quæ in Narem effunditur, obstrui recusantes; quippe in adiacentia eruptum: ^c optumè rebus mortalium consuluisse naturam, ^d quæ sua ora fluminibus, suos cursus, ^e vtque originem, ita fines dederit: spectandas etiam religiones sociorum, ^f quis sacra, & lucos, & aras patrii amni bus dicauerint: quin ipsum ^g Tyberim nolle protus accolis fluuijs orbatum minore gloria fluere. Seu preces coloniarum, seu difficultas operū, siue supersticio valuit, vt in sententiam Pisonis concederet, qui nil mutandum censuerat. Prorogatur Poppæo Sabino prouincia Mæcia, additis Achaia & Macedonia. ^h Id quoque morum Tyberij fuit, continuare im-

O B S E R V A T I O N E S

^a Sapienter facit princeps, cum que vi à potentibus iam sunt extorta, ea ipse ita temperat, ut edicto licet paulum immutata aut permissa, probabili aliqua ratione aboleat. Ita enim populo satisfacit cum dignitate.

^b Ad mod. rāndis violentioris alicuius amnis exundationes verti flumina, & lacus, per quos augescit, debent.

^c Natura ita consuluit mortalibus, vt de ea conqueriri nemo posset: estque temeritatis insignis, ea velle mutare, que natura sunt.

^d Natura fluminibus sua ora suos cursus, vtque origines, ita fines dicit.

^e Cuiuscumque rei natura originem, huic fines dicit, ita quicquid manat a principio, tendit ad interitum.

^f Cum singulis fluminibus singula numina praesse veteres crederent, non mirum est, si his diuinum cultum tribuerunt, ac sacra, lucos, aras patrii amni bus dicarunt.

^g Flumen è maiori gloria fluere dicitur, cum multi alijs accolè fluuij in eum influunt.

^h Quidam co-sunt ingenio prediti, ut semel placita pro eternis seruent, etiam in ijs, que mutari debere videntur. Certè Tiberium mirum est, tam callidum principem imperia, & urbis divisiones continuaisse, cum potius natura noui principatus postulare videatur, ut quibus maxima reip. munia commissa sunt, subinde mutantur. Sed præter huius rei causas, quæ hic à Tacito afferuntur, hanc memorabo. Non metuisse Tiberium, ne quid turba ab ijs, quos exercitibus, ac prouinciis preficiebat, daretur, quia certa pro incertis, presentia pro futuris, tuta pro periculis reliquistent; cum satis constet, perraro quenquam res nouas moliri, nisi desperatione aut odio coactum, quæ nulla erant in iis, quos Tiberius honoribus, & opibus cumulauerat: ac proinde causa nulla erat, cur ab illis sibi metueret. ex quibus tamen si aliquis insanire occuparet, satis sciebat illius conatus ab alijs exercitibus infringi parvo negotio posse. Suetonius huius rei causam refert ad abiectionem ab eo reip. curam.

peria